

ด่วนที่สุด

พม ๐๔๐๒/ ๑๓๑๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
กวก. 372 รหัสเรื่อง : ส29062
วันที่ ๒๕/๖/๖๑ รับที่ : ๑16219/61
เวลา 15.30 วันที่ : 24 ก.ย. 61 เวลา : 15:21

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เลขที่ ๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

๒๕ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒. สรุปผลการประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

๓. มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ

๔. วิดีทัศน์

ด้วยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอเสนอเรื่อง มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๙ (๑) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ) กำกับการบริหารราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

ด้วยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ) เป็นประธานคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้มีมติการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบให้สังคมสูงอายุเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ โดยในเบื้องต้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนและจัดทำมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ เพื่อรองรับการดำเนินงานดังกล่าว

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เป็นเรื่องที่เข้าข่ายต้องนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือต้องเสนอคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๙ (๑)

/กำหนด...

กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาทและ กิจกรรมของผู้สูงอายุโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัว ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ

๓. สาระสำคัญ

๓.๑ เจื่อนใจจำเป็น ประการที่หนึ่ง คือ การกำหนดเรื่องผู้สูงอายุให้เป็นระเบียบวาระ แห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุอยู่ในลำดับสำคัญและได้รับความสนใจให้มีการขับเคลื่อนงานอย่าง ต่อเนื่อง ประการที่สอง มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ จะทำให้กำหนดประเด็น เรงด่วนและผู้รับผิดชอบหลักในการบูรณาการการทำงานอย่างเป็นองค์รวมโดยมีเป้าหมายหลักคือให้ ผู้สูงอายุไทย เป็น Active Ageing : Healthy Security, and Participation เน้นการบูรณาการจากหน่วยงานทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและร่วมแรงร่วมใจกัน

๓.๒ มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ (รายละเอียดตามสิ่งที่ ส่งมาด้วย ๓) สรุปได้ดังนี้

๓.๒.๑ บทที่ ๑ บทนำ

๑) เหตุผลความจำเป็น สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ในปี ๒๕๖๔ ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ ๒๐ ของประชากร ทั้งหมด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะยาว ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับสังคมสูงอายุ ตลอดจนทุกภาคส่วนได้ตระหนัก ต่อสถานการณ์ดังกล่าว จึงให้มีการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อเร่งขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวเพื่อให้ทัน ต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ มีดังนี้

- การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นการทำงานแบบ แยกส่วน ขาดการบูรณาการ หรือมีความซ้ำซ้อน ทั้งในเชิงประเด็น และเชิงพื้นที่ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานด้าน ผู้สูงอายุในภาพรวม ดังนั้นทุกภาคส่วนจึงต้องทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ เพื่อนำนโยบายด้านผู้สูงอายุไปสู่ การปฏิบัติอย่างแท้จริง

- การติดตามผลการดำเนินงาน ปัจจุบันข้อมูลผลการดำเนินงานด้าน ผู้สูงอายุ ไม่สามารถแสดงให้เห็นผลการดำเนินงานที่เป็นปัจจุบันในภาพรวมได้จากทุกภาคส่วนที่มีการ ดำเนินงาน เนื่องจากปัญหาการทำงานระบบแยกส่วน จึงส่งผลกระทบต่อประเมินสถานการณ์และการกำหนด นโยบายในระดับต่าง ๆ

๒) วัตถุประสงค์ เพื่อขับเคลื่อนมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ อย่างเป็นระบบสร้างการบูรณาการการทำงานด้านผู้สูงอายุทั่วประเทศ ทั้งระดับนโยบาย หน่วยงาน และพื้นที่ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุทั่วประเทศอย่างเป็นระบบ

/๓) คำนิยาม...

๓) คำนิยาม สังคมสูงอายุ หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั้งหมด กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง หมายถึง ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน หมายถึง ผู้สูงอายุที่สามารถทำกิจวัตรประจำวันด้วยตัวเอง แต่มีปัญหาการเคลื่อนที่ จึงไม่สะดวกจะออกนอกบ้าน และกลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม หมายถึง ผู้สูงอายุที่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ และสามารถออกนอกบ้านไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้

๔) ระยะเวลาการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ ระยะเวลา ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)

๕) กลุ่มเป้าหมาย หน่วยงานที่ขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน รวมทั้งกลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม ทั้งนี้ ให้ความสำคัญกับกลุ่มที่เป็นผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเป็นลำดับแรก

๖) การติดตามและประเมินผล หน่วยงานเจ้าภาพหลักตามระเบียบวาระแห่งชาติติดตามผลการดำเนินงานในประเด็นที่รับผิดชอบ และรายงานผลทุกไตรมาส รวมทั้งให้มีการประเมินผลการดำเนินงาน โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ พร้อมทั้งรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

๓.๒.๒ บทที่ ๒ กรอบแนวคิดและนโยบายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

๑) การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ภายใต้กรอบสหประชาชาติ : แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริด ว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ (The Madrid International Plan of Action on Ageing)

๒) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

๓) แนวคิด Active Ageing ขององค์การอนามัยโลก

๔) ปฏิญญาอาเซียนในเรื่องผู้สูงอายุ

๕) แนวทางการจัดสวัสดิการด้านผู้สูงอายุของต่างประเทศ

๖) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๗) ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ (ฉบับเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

๘) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๙) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒

๑๐) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๓ และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑๑) นโยบายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๑๒) ข้อเสนอคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

/๑๓) รายงาน...

๑๓) รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง “สังคมผู้สูงอายุ : ระเบียบวาระแห่งชาติ” ของคณะกรรมการสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๓.๒.๓ บทที่ ๓ ประเด็นท้าทายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

๑) การสูงอายุของประชากรไทย ปี ๒๕๖๐ ประชากรไทย ๖๕.๙ ล้านคน ในปี ๒๕๖๒ ประชากรสูงอายุมากกว่าเด็ก ในปี ๒๕๖๔ จะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ และในปี ๒๕๗๔ จะเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด

๒) ความท้าทายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ใน ๕ มิติ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม

๓) ข้อค้นพบจากการติดตามประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุยังมีข้อจำกัด ในเรื่องความรู้และการเตรียมความพร้อม การบูรณาการภารกิจ องค์ความรู้ ขอบประมาณ การติดตามประเมินผล กฎหมาย ระเบียบไม่เอื้อต่อการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ กลไกการติดตาม กำกับ และประเมินผลการดำเนินงานยังขาดประสิทธิภาพ ความไม่ครบถ้วนของข้อมูลผู้สูงอายุที่จำเป็นต่อการกำหนดนโยบายและวางแผน และยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลผู้สูงอายุในภาพรวม

๓.๒.๔ บทที่ ๔ กระบวนการจัดทำระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ

๑) ศึกษาวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชุมระดมความคิดเห็นเรื่องสังคมสูงอายุเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ ศึกษาจากเอกสารวิชาการ บทความ และข้อเสนอต่าง ๆ กรอบแนวคิดและนโยบายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

๒) การจัดทำระเบียบวาระแห่งชาติ โดยการดำเนินการรับฟังความต้องการของผู้สูงอายุและเครือข่าย จัดประชุมรับฟังความต้องการและจัดทำประเด็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรับฟังความคิดเห็นจากผู้สูงอายุ และเครือข่าย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหัวข้อ “สังคมสูงอายุ : ระเบียบวาระแห่งชาติ”

๓.๒.๕ บทที่ ๕ มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ

๑) เป้าหมายมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ ผู้สูงอายุเป็น Active ageing ยกระดับขีดความสามารถภาครัฐในการบริหารจัดการและการให้บริการ การบูรณาการในระดับนโยบาย และระดับพื้นที่ การปรับกฎหมาย ระเบียบ ที่เอื้อต่อการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ การปฏิรูปข้อมูล และการพลิกโฉมนวัตกรรม

๒) มาตรการ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายและโครงการสำคัญ ๖ Sustainable & Change

- มาตรการหลักที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย

๖ Sustainable

มาตรการย่อยที่ ๑.๑ การสร้างระบบคุ้มครอง และสวัสดิการผู้สูงอายุ (S๑)

/มาตรการย่อยที่ ๑.๒...

มาตรการย่อยที่ ๑.๒ ส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้สำหรับผู้สูงอายุ (S๒)

มาตรการย่อยที่ ๑.๓ ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ (S๓)

มาตรการย่อยที่ ๑.๔ ปรับสภาพแวดล้อมชุมชน และบ้านให้ปลอดภัย
กับผู้สูงอายุ (S๔)

มาตรการย่อยที่ ๑.๕ ธนาคารเวลาสำหรับการดูแลผู้สูงอายุของ
ประเทศไทย (S๕)

มาตรการย่อยที่ ๑.๖ การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความ
พร้อมในทุกมิติ (S๖)

- มาตรการหลักที่ ๒ การยกระดับขีดความสามารถ สู่การบริหารจัดการ
ภาครัฐ ๔.๐

๔ Change

มาตรการย่อยที่ ๒.๑ กำหนดให้สังคมสูงอายุเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ (C๑)

มาตรการย่อยที่ ๒.๒ การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ
ข้อบังคับให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ (C๒)

มาตรการย่อยที่ ๒.๓ ปฏิรูปข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ
อย่างมีประสิทธิภาพ (C๓)

มาตรการย่อยที่ ๒.๔ พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำใน
สังคมสูงอายุ (C๔)

๓.๒.๖ บทที่ ๖ กลไกการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ

๑) กลไกขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ ระดับนโยบาย
คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ อนุกรรมการขับเคลื่อนนโยบายรองรับสังคมสูงอายุ ระดับหน่วยงาน
หน่วยงานเจ้าภาพหลัก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข
กระทรวงยุติธรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และ
กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานร่วมในแต่ละมาตรการ ระดับจังหวัด คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการ
สังคมจังหวัด ชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุข พื้นที่ดำเนินการ คณะกรรมการ
ระดับจังหวัด สามารถพิจารณาเลือกพื้นที่ที่มีความเหมาะสม เช่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ
ผู้สูงอายุ (ศพอส.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) สถาบันการศึกษา
ที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

๒) การติดตามประเมินผลมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง
สังคมสูงอายุ การติดตาม กำหนดให้เจ้าภาพหลักติดตามการดำเนินงานในประเด็นที่รับผิดชอบ และรายงานผล
/การดำเนินงาน...

การดำเนินงานไตรมาสละ ๑ ครั้ง ประเมินผล กำหนดให้คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ นำเป้าหมายตามมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ คือ ผู้สูงอายุเป็น Active Ageing : Healthy, Security and Participation

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแล้วเห็นสมควรเสนอมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณาเห็นชอบและให้หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินงานด้านผู้สูงอายุนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนันตพร กาญจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กรมกิจการผู้สูงอายุ

โทร. ๐ ๒๖๔๒ ๔๓๓๗ ต่อ ๔๔๕

โทรสาร ๐ ๒๖๔๒ ๔๓๓๗ ต่อ ๓๐๙

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ policy@dop.mail.go.th